

Folketingets Finansudvalg
Christiansborg

31. oktober 2023

Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 297 (Alm. del) af 18. august 2023 stillet efter ønske fra Astrid Krag (S)

Spørgsmål

Vil ministeren oplyse, hvor mange forskellige myndigheder der fører tilsyn på ældreområdet, herunder hvor mange af disse der fører sektortilsyn? Dertil bedes hyppigheden af tilsynsbesøgene på ældreområdet oplyst for henholdsvis år 2023 og år 2003. Endelig bedes ministeren foretage et skøn over de samlede udgifter, der er forbundet med at håndtere de enkelte tilsynsformer. Udgifterne bedes fordelt på henholdsvis kommunale og statslige udgifter.

Svar

Ældreområdet hører under Social-, Bolig- og Ældreministeriets ressort, som oplyser følgende:

”Der føres på ældreområdet tilsyn med en række forskellige typer plejeenheder, jf. nærmere herom nedenfor under de forskellige former for tilsyn. Antallet af plejeenheder, der føres tilsyn med, kan opgøres på forskellige måder, men ifølge oplysninger i Styrelsen for Patientsikkerheds Behandlingsstedsregister, der indeholder oplysninger om en række behandlingssteder (berunder bl.a. plejehjem, hjemmeplejeenheder, rehabiliteringsenheder og genoptræningsenheder), er der registeret ca. 1.600 plejeenheder.

Ministeriet lægger til grund for besvarelsen, at der med sektortilsyn menes det ulovbestemte tilsyn på ældreområdet, der medfører, at ældreministeren inden for sit ministerområde som led i det ulovbestemte ressorttilsyn har en forpligtelse til generelt at følge med i, hvordan lovgivningen inden for ministeriets område administreres, berunder om lovgivningen generelt overholdes, og om lovgivningen fortsat er hensigtsmæssig. Det bemærkes, at det kommunale og regionale tilsyn varetages af Ankestyrelsen og er reguleret i lov om kommunernes styrelse, § 48. Tilsynet er et retligt tilsyn, som kan se på, om kommuner og regioner overholder den lovgivning, der særligt gælder for offentlige myndigheder.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet kan oplyse, at der føres en række forskellige kommunale hhv. statslige tilsyn på ældreområdet, som lovgivningsmæssigt henhører under ældreministerens ressort:

Forsøgsordning med ældretilsynet i regi af Styrelsen for Patientsikkerhed

Med Aftale om satspuljen på ældreområdet for 2018-2021 blev det besluttet, at Styrelsen for Patientsikkerhed i en forsøgsperiode på fire år skal føre et risikobaseret tilsyn med den social- og

plejefaglige indsats på plejecentre, midlertidige pladser og hjemmeplejeenheder (aldretilsynet) med henblik på at udvikle og afprøve et uafhængigt og risikobaseret tilsyn med den social- og plejefaglige indsats.

Med Aftale om udmøntning af reserven til foranstaltninger på social-, sundheds- og arbejdsmarkedsområdet 2021-2024 blev aftalepartierne enige om at videreføre aldretilsynet i regi af Styrelsen for Patientsikkerhed i perioden 2022- 2024.

Reglerne om forsøgsordningen med aldretilsynet fremgår af servicelovens §§ 150 og 150 a-d.

Det kommunale tilsyn med opgaver efter servicelovens §§ 83, 83 a og 86 – herunder tilsyn med plejehjem, plejeboliger m.v., og borgere i friplejeboliger

Det fremgår af servicelovens § 151, stk. 1, at kommunalbestyrelsen har pligt til at føre tilsyn med, at de kommunale opgaver efter §§ 83, 83 a og 86 løses i overensstemmelse med de afgørelser, kommunalbestyrelsen har truffet efter disse bestemmelser og i henhold til kommunalbestyrelsens vedtagne kvalitetsstandarder. Kommunalbestyrelsen skal således aktivt, opsøgende og systematisk påse, at alle får den hjælp, som de har krav på, og at hjælpen har den kvalitet, som myndigheden har besluttet, at der skal være.

Det fremgår endvidere af servicelovens § 151, stk. 2, at kommunalbestyrelsen hvert år skal foretage mindst ét uanmeldt tilsynsbesøg på plejehjem m.v., jf. § 192, i plejeboligbebyggelser, der er omfattet af lov om almene boliger m.v. eller lov om boliger for ældre og personer med handicap, og i andre, tilsvarende boligenheder i kommunen. Af servicelovens § 151 a, stk. 2 fremgår det desuden, at kommunalbestyrelsen hvert år skal foretage mindst ét uanmeldt tilsynsbesøg i friplejeboliger beliggende i kommunen.

Det generelle driftsorienterede tilsyn

Kommunalbestyrelsen har efter §§ 15-16 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale pligt til at føre tilsyn med, hvordan de kommunale opgaver løses. Tilsynet omfatter både indholdet af tilbuddene, og den måde opgaverne udføres på.

Kommunalbestyrelsens pligt til at føre tilsyn efter retssikkerhedsloven suppleres af servicelovens § 148 a om forpligtelsen til at føre driftsorienteret tilsyn med de enkelte tilbud, som ikke er omfattet af § 4 i lov om socialtilsyn, og med private tilbud beliggende i kommunen, som ikke er omfattet af § 4 i lov om socialtilsyn. Det driftsorienterede tilsyn omfatter tilsyn med tilbuddets personale, bygningsmæssige forhold og økonomi.

Det personrettede tilsyn

Det fremgår af servicelovens § 148, at kommunalbestyrelsen i den kommune, der har pligt til at yde hjælpen, skal også føre tilsyn med, at den hjælp, der er truffet afgørelse om, fortsat opfylder sit formål. Kommunen skal derfor løbende følge de enkelte sager for at sikre sig dette.

Kommunalbestyrelsen skal i forbindelse med opfølgningen være opmærksom på, om der er behov for at yde andre former for hjælp. Den opfølgning, som kommunalbestyrelsen foretager, skal ske ud fra modtagerens forudsætninger og så vidt muligt i samarbejde med den, der modtager ydelsen eller indsatsen.

Det bemærkes, at der ikke findes særskilte opgørelser over kommunernes udgifter til tilsyn på ældreområdet for så vidt angår servicelovens §§ 148, 148 a og 151. Social-, Bolig- og Ældreministeriets har dog i sommeren 2023 gennemført en spørgeskemaundersøgelse blandt landets kommuner, hvori kommunerne er blevet bedt om at angive ressourcer og udgifter til tilsynet på ældreområdet.

Det bemærkes, at nedenstående oplysninger vedr. ressourceforbruget til tilsyn i kommunerne er baseret på de besvarende kommuners egne opgørelser og skøn, hvorfor oplysningerne er behæftet med betydelig usikkerhed. Det bemærkes endvidere, at nedenstående opgørelser af udgifterne til tilsyn vil skulle konsolideres med kommunerne, og at de derfor ikke betragtes om endeligt opgjorte. Dertil er det ikke muligt for Social-, Bolig- og Ældreministeriet at angive alle udgifter i kroner, da der i undersøgelsen er spurgt til antal årsværk anvendt til tilsyn og ikke den heraf afledte økonomi.

For så vidt angår kommunernes tilsyn efter servicelovens § 148 på ældreområdet (det personrettede tilsyn) har Social-, Bolig- og Ældreministeriet besvarelser fra 57 kommuner i forhold til antal årsværk, der anvendes til tilsynet. Summeret anvendte de 57 kommuner 46,7 årsværk til at føre tilsyn efter servicelovens § 148, svarende til et gennemsnit på 0,8 årsværk pr. kommune i undersøgelsen.

For så vidt angår tilsyn efter servicelovens § 148 a (det generelle driftsorienterede tilsyn) er Social-, Bolig- og Ældreministeriet ikke i besiddelse af data over kommunernes udgifter hertil, da kommunerne i den gennemførte undersøgelse ikke har besvaret spørgsmålet.

For så vidt angår kommunernes tilsyn på ældreområdet efter servicelovens § 151 har Social-, Bolig- og Ældreministeriet besvarelser fra 75 kommuner. Summeret anvendte de 75 kommuner i 2022 25,8 årsværk til tilsyn på ældreområdet efter servicelovens § 151, svarende til et gennemsnit på 0,3 årsværk pr. kommune. Hertil har 80 kommuner angivet udgifter til konsulentytelser/private leverandører i forbindelse med det kommunale tilsyn på ældreområdet efter servicelovens § 151 i 2022 for i alt 15,3 mio. kr. Dette svarer til et gennemsnit på 0,2 mio. kr. pr. kommune i undersøgelsen. Sidstnævnte udgifter vedrører således de kommuner, som har udliciteret hele eller dele af tilsynsopgaven til en privat leverandør.”

I tillæg til ovenstående føres der en række statslige tilsyn på ældreområdet, som ikke hører under Social-, Bolig- og Ældreministeriets ressort. Finansministeriet har på den baggrund bedt relevante ministerier om at oplyste eventuelle tilsynsmyndigheder på deres ressort, som fører tilsyn på ældreområdet. Under Indenrigs- og Sundhedsministeriets ressort fører Styrelsen for Patientsikkerhed tilsyn med den sundhedsfaglige behandling på ældreområdet som en del af tilsynet med behandlingssteder. Under Beskæftigelsesministeriets ressort fører Arbejdstilsynet tilsyn med arbejdsmiljøet på institutionerne på ældreområdet. Under Fødevareministeriets ressort fører Fødevarestyrelsen fødevarekontrol med institutioner på ældreområder som en del af kontrollen med fødevarevirksomheder.

På baggrund af bidrag fra de nævnte ministerier er der udarbejdet en oversigt over myndigheder, der fører tilsyn på ældreområdet, herunder hvorvidt myndighederne

fører sektortilsyn, hyppigheden af tilsynsbesøgene på ældreområdet i henholdsvis 2023 og 2003 samt et skøn over de kommunale og statslige udgifter forbundet med at håndtere de enkelte tilsynsformer, jf. tabel 1.

Tabel 1					
Oversigt over myndigheder, der fører tilsyn på ældreområdet					
Tilsynsmyndighed	Sektor-tilsyn	Hyppighed af tilsynsbesøg i 2023	Hyppighed af tilsynsbesøg i 2003	Statslige udgifter	Kommunale udgifter
Kommunalbestyrelsens generelle driftsorienterede tilsyn	Nej	Ingen krav om kadence for tilsynet.	Ingen krav om kadence for tilsynet.	Ingen	Det er ikke muligt at give et præcist skøn for kommunernes udgifter forbundet med tilsynet, jf. ovenfor.
Kommunalbestyrelsens personrettede tilsyn	Nej	Kommunalbestyrelsen skal løbende følge de enkelte sager for at sikre sig, at hjælpen fortsat opfylder sit formål, jf. servicelovens § 148, stk. 2	Ingen	Ingen	Det er ikke muligt at give et præcist skøn for kommunernes udgifter forbundet med tilsynet, jf. ovenfor.
Kommunalbestyrelsen (tilsyn med opgaver efter servicelovens §§ 83, 83 a og 86, jf. servicelovens § 151)	Nej	Det fremgår af servicelovens § 151, stk. 2, at kommunalbestyrelsen som led i tilsynsforpligtelsen hvert år skal foretage mindst ét uanmeldt tilsynsbesøg i plejehjem mv., jf. § 192, i plejeboligbebyggelser, der er omfattet af lov om almene boliger mv. eller lov om boliger for ældre og personer med handicap, og i andre tilsvarende boligenheder i kommunen.	Af § 75 h, stk. 2 i Bekendtgørelse af Lov om social service nr. 755 af 09/09/2002 fremgår det, at kommunalbestyrelsen hvert år skal foretage mindst ét anmeldt og ét uanmeldt tilsynsbesøg i plejehjem m.v., jf. § 140, i plejeboligbebyggelser, der er omfattet af lov om almene boliger samt støttede private andelsboliger m.v. eller lov om boliger for ældre og personer med handicap, og i andre tilsvarende boligenheder i kommunen.	Ingen	Det er ikke muligt at give et præcist skøn for kommunernes udgifter forbundet med tilsynet, jf. ovenfor.
Styrelsen for Patientsikkerheds ældretilsyn efter serviceloven	Nej	Styrelsen for Patientsikkerhed fører årligt tilsyn med 10 pct. af de registreringspligtige kommunale og private enheder på ældreområdet, svarende til ca. 220 tilsyn årligt. Styrelsen udvælger enhederne på baggrund af en risikovurdering og stikprøver, jf. Lov om social service § 150, stk. 2.	Fandtes ikke i 2003	19,7 mio. kr. ¹	Eventuelle kommunale udgifter forbundet med opfyldelse af de lovgivningsmæssige forpligtelser efter servicelovens § 150 b, stk. 2 (offentliggørelse af tilsynsrapporter og sammenfatninger) og efter servicelovens § 150 d, stk. 3 (offentliggørelse af afgørelser) vurderes at være af meget beskeden karakter.
Styrelsen for Patientsikkerheds sundhedsfaglige tilsyn efter sundhedsloven	Nej	I gennemsnit og ud fra en risikobaseret betragtning går STPS tilsyn med 10 pct. af behandlingsstederne årligt. I 2023 forventes i alt 1.700 tilsyn, hvoraf ca. 230 tilsyn kan henføres til ældreområdet.	Fandtes ikke i 2003	24,5 mio. kr. ¹	De enkelte kommunale behandlingssteder betaler et årligt gebyr til STPS afhængigt af, hvilken kategori de befinder sig i. De kommunale behandlingssteder er primært placeret i kategori 4, som i 2023 betaler et gebyr på 2.015 kr. Det er herudover ikke muligt at give et skøn over kommunernes udgifter. ²⁾
Arbejdstilsynet	Nej	Arbejdstilsynet udtager virksomheder til tilsyn ud fra en risikovurdering. ³ Der er således ingen fast hyppighed for Arbejdstilsynets tilsyn med institutioner på ældreområdet. Det kan dog oplyses, at Arbejdstilsynet i 2023 indtil 19/9 har gennemført	Det kan oplyses, at Arbejdstilsynet i 2012 har gennemført 954 tilsynsbesøg på ældreområdet. ⁵⁾	6,0 mio. kr. ⁶⁾	Det er ikke muligt at give et præcist skøn for kommunernes udgifter forbundet med tilsynet.

		644 tilsynsbesøg på ældreområdet. ⁴ I 2022 gennemførte Arbejdstilsynet 746 tilsynsbesøg.		
Fødevarestyrelsens kontrol med fødevarevirksomheder	Nej	Kontrollen er tilrettelagt ud fra en vurdering af risiko af hver enkelt fødevarevirksomhed og gennemføres med passende hyppighed under hensyntagen til bl.a. virksomhedernes aktiviteter, jf. kontrolforordningens art. 9, stk. 2, litra a. Det er ikke muligt at opgøre hyppigheden af tilsynsbesøg på ældreområdet. ⁷	Det er ikke muligt at opgøre hyppigheden af tilsynsbesøg på ældreområdet.	Det er ikke muligt at give et skøn for udgifterne forbundet med tilsynet. Det er ikke muligt at give et skøn for udgifterne forbundet med tilsynet.

Anm.: ¹⁾ Indenrigs- og Sundhedsministeriet har angivet de forventede udgifter i 2023 pr. august 2023. Omkostningerne for det sundhedsfaglige tilsyn er estimeret på baggrund af de forventede ca. 230 tilsyn på ældreområdet. ²⁾ Det er ikke muligt for Styrelsen for Patientsikkerhed at give et kvalificeret skøn for de samlede udgifter for kommunerne ved tilsynene. Det skyldes, at Styrelsen for Patientsikkerhed ikke kender ressourceforbruget hos kommunerne ift. de tilsyn som udføres, herunder hvad kommunerne bruger af tid på forberedelse, opfølgning mv. ³⁾ Udtaget sker dels via en datadreven risiko-model, der på baggrund af objektive parametre udvælger de virksomheder, som har størst risiko for at have problemer med arbejdsmiljø, og dels på baggrund af konkrete anledninger såsom arbejdsulykker og klager over arbejdsmiljøet. Derudover udtages en mindre andel af virksomheder fuldt tilfældigt via en stikprøve. ⁴⁾ Der tages forbehold for efterregistreringer af tilsyn i 2023. ⁵⁾ Arbejdstilsynet har ikke umiddelbart tilgængelige og sammenlignelige data for 2012, hvorfor tal for 2012 er angivet. ⁶⁾ Arbejdstilsynets udgifter til tilsyn på ældreområdet er teknisk beregnet ud fra Arbejdstilsynets samlede udgifter til tilsyn og andelen af tilsyn på ældreområdet ift. antallet af alle udførte tilsynsbesøg. Der er taget udgangspunkt i data for 2022 i stedet for 2023, da 2022 er det senest afsluttede regnskabsår, og Arbejdstilsynet ikke har regnskabstal for finanslovsformålet ”tilsyn” for indværende år. ⁷⁾ Fødevarestyrelsen har ikke kategoriseret institutioner med fødevareraktiviteter på en måde, som gør det muligt at opgøre hyppigheden af og de samlede omkostninger ved tilsynsbesøg på ældreområdet.

Med venlig hilsen

Nicolai Wammen
Finansminister